

היום נלמד בעזרת ה':

נזיר דף כא

למדנו אתמול: האומר 'הריני נזיר' ושמעו חבריו ואמרו 'ואני' לדעת ריש לקיש זוקא 'תוך כדי דיבור' יכולים להצטרף לדעת רבי יהודה הנשיא גם מיד לאחר 'תוך כדי דיבור' יכולים להצטרף.

לימא מסייע ליה: לריש לקיש מהמשנה שלנו:

'מי שאמר הריני נזיר, ושמע חבריו ואמר ואני, ושמע חבריו ואמר ואני - כולם נזירים' מכך שהמשנה כתבה רק פעמיים 'ושמע חבריו ואמר ואני' מוכח שאי אפשר להצטרף לאחר כדי דיבור (שלוש מילים של 'ואני'), כי אם כן היתה המשנה צריכה לכתוב זאת ארבע פעמים!

[אמנם המשנה לא כתבה זאת שלוש פעמים כי אין צורך בכך, משום שאמנם היה צורך לכתוב את החבר השני לחדש שהחבר השני יכול להיתפס לאחר החבר הראשון ואנו לא אומרים שהדיבור שלו הפסיק בינו לנזיר – אבל אין צורך לחדש שגם השלישי יכול להצטרף שהרי זה פשוט שתוך כדי דיבור כדיבור דמי. - תוס']:

דחיייה: תנא כי רובלא ליחשיב וליזיל?: האם התנא הוא רובל המפרסם את סחורתו ומונה את כל מה שיש לו?

קושיא: ולייתי חד: אם כן שיכתוב התנא רק פעם אחת בלבד, ואנו כבר נשמע מכך שחברים נוספים יכולים להצטרף?

[ואפילו שיש חידוש בשני כמו שכתבו תוס' הנ"ל? אך מכיון שרבי יהודה הנשיא סובר שהתנא אינו כרוכל כלומר אינו מונה פעמים נוספות בשביל להשמיע חידוש שגם הרביעי יכול להצטרף, אם כן גם אינו רובל לכתוב פעם שניה בשביל לחדש שהאמירה של הראשון אינה מפסיקה בשביל השני. -רש"ש]

תירוץ: הכי נמי. ומשום דקתני סיפא וכו': באמת היה מספיק לכתוב רק פעם אחת 'ואני', אבל בגלל שבסיפא כתב התנא 'הותר הראשון הותרו כולן, הותר האחרון

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

האחרון מותר וכולן אסורין' דהיינו מדובר בשלושה אנשים ולכן כשהותר אחד 'כולן' (-) מיעוט רבים שניים) נשאר אסורין.

[והסיבה באמת שהתנא נקט בסיפא שיש שלושה אנשים, כדי להשמיע לנו שהשלישי מתפס את הנזירות בניזיר הראשון ולא באדם השני (שהתפיס בראשון), ולכן אם התיר האמצעי את הנזירות שלו השלישי נשאר אסור כי הוא לא תלוי בו -תוס'].

איבעיא להו: עד עכשיו נקטה הגמרא שכל החברים מתפיסים את נזירותם בניזיר הראשון. עכשיו מסתפקת הגמרא האם באמת כך הוא, או שכל אחד מתפס את הנזירות שלו בניזיר שלפניו.

והנפקא מינה: לפי הצד הראשון - אפשר להתפיס רק בתוך כדי דיבור (דהיינו עוד שניים נוספים לדעת ריש לקיש, או שלושה נוספים לדעת רבי יהודה הנשיא). אבל לפי הצד השני אפשר להתפיס בלי סוף (רק שכל אחד יתפיס את עצמו בתוך כדי דיבור לזה שלפניו).

ת"ש הריני נזיר: מהמשנה שלנו: 'מי שאמר הריני נזיר, ושמע חבירו ואמר ואני, ושמע חבירו ואמר ואני - כולם נזירים'. מכך שהמשנה כתבה רק פעמיים 'ושמע חבירו ואמר ואני' משמע שכולם מתפיסים רק בראשון, כי אם היו מתפיסים זה בזה מדוע לא כתבה המשנה פעמים נוספות?

והגמרא דוחה כנ"ל.

ת"ש הותר הראשון הותרו כולן: מדוע לא נקטה המשנה 'הותר האמצעי הותרו אלו שאחריו'? אלא מוכח שכולם מתפיסים את נזירותם בראשון, ולכן אם הותר האמצעי רק הוא מותר לעצמו, ורק כאשר הותר הראשון הותרו כולם (כי כולם תלו את הנזירות שלהם בו, וכשהיא הותרה ממילא כולם מותרים).

דחיייה: אימא לך: אומר לך שבאמת כל אחד מתפיס בחבר שלפניו, והסיבה שהתנא נקט דוקא 'הותר הראשון' בשביל לכתוב 'הותרו כולן' וזה שייך דוקא בראשון שכולם תלויים בו, כי 'באמצעי' רק אלו שהתפיסו אחריו הותרו איתו ולא אלו שהתפיסו לפניו.

ת"ש הותר האחרון - האחרון מותר וכולן אסורין: משמע שדוקא כשהותר האחרון רק האחרון מותר משום שאין עוד משזהו שהתפיס אחריו, אבל אם היה האמצעי מתיר את עצמו לא רק הוא היה מותר אלא גם כל מי שאחריו. מוכח שכל אחד מתפיס בחבר שלפניו.

דחייה: לעולם אימא לך: באמת כולם מתפיסים בראשון, וכוונת התנא 'הותר האחרון' לאמצעי שהוא נחשב 'אחרון' ביחס לזה שלפניו, והסיבה שהתנא קרא לו 'אחרון' משום שברישא הוא אמר 'הותר הראשון' וכו' ולכן הוא אמר כנגד זה בסיפא 'הותר האחרון'.

ת"ש דתניא בהדיא וכו'! מוכח שכל אחד מתפיס בחבר שלפניו, ולכן כשהותר האמצעי כל אלה שהתפיסו אחריו הותרו, וכל אלה שהתפיסו לפניו נשארו נזירים.

*

למדנו במשנה שהאומר 'הריני נזיר' ושמע חבירו ואמר 'פיו כפי ושערי כשערו' הרי זה נזיר.

משום דאמר: וכי בגלל שהוא אמר כן הוא נעשה נזיר? והרי למדנו בברייתא שדוקא האומר על 'איבר שהנשמה תלויה בו' (כגון ראש, כבד) שהאיבר הזה יהיה נזיר - נעשה נזיר משום שאז כוונתו שכל גופו יהא נזיר (שהרי כל גופו תלוי באבר הזה), אבל האומר שאיבר שאין הנשמה תלויה בו יהא נזיר - לא נעשה נזיר. ואם כן הרי הפה והשיער אינם איברים שהנשמה תלויה בהם ומדוע נעשה נזיר?

תירוץ: אמר רב יהודה **דאמר הכי:** לא היתה כוונתו שהפה והשיער יעשו נזירים, אלא שהפה שלו יהא כמו הפה של הנזיר שאסור ביין, וכן השיער שלו יהא כמו השיער של הנזיר שאסור בגילוח. כלומר מכיון שהוא שמע את חבירו שנזר נזירות ואמר אחריו 'פיו כפי ושערי כשערו' - אנו אומרים שכוונתו לענין האיסורים, וכאילו אמר 'פי כפיו משתיית יין'. אבל האומר סתם 'פי יהא נזיר' לא חלה עליו נזירות משום שאין הנשמה תלויה בפה (רא"ש בפ"י השני).

*

למדנו במשנתנו - אשה שאמרה 'הריני נזירה', ושמע בעלה ואמר 'ואני', אינו יכול להפר לה:

איבעיא להו: האם בעל שמפר לאשתו הוא עוקר את הנדר למפרע, והרי זה כאילו שלא נדרה מעולם (= כמו חכם שעוקר את הנדר מעיקרו), או שהבעל רק חותך את הנדר מכאן ולהבא, כלומר שעד עתה הנדר היה קיים ומכאן ואילך הוא בטל.

למאי נפקא מינה: הנפק"מ היא לאשה שנדרה נזירות, ושמעה חברתה ואמרה 'ואני' ובכך קיבלה גם היא נזירות, ושמע בעלה של האשה הראשונה והפר לה את נדרה. אם הבעל עוקר את הנדר למפרע הרי שגם נדרה של חברתה הותר, שהרי זה כאילו שאשתו לא נדרה נזירות מעולם ונמצא שמה שחברתה שאמרה 'ואני' אין לזה על מה לחול, אבל אם הבעל רק חותך את הנדר מכאן ולהבא אמנם נדר אשתו הותר לפי שהפר לה, אבל נדר חברתה נשאר, לפי שעד שבעלה של הראשונה הפר לה חל עליה כל דין נזירות, וכשחברתה אמרה 'ואני' היא התפיסה על עצמה את הנזירות, וכשבעלה של הראשונה הפר לה אין זה מועיל לחברתה.

ת"ש: למדנו במשנתנו - אשה שאמרה 'הריני נזירה' ושמע בעלה ואמר 'ואני' אינו יכול להפר לה, לפי שאם יפר לה נמצא שגם נזירותו בטלה, ואדם לא יכול להפר נדרי עצמו. ע"כ המשנה. ואם הבעל רק חותך את הנדר מכאן ולהבא מדוע אינו יכול להפר לה והרי רק הנדר שלה מופר ואילו שלו נשאר, אלא מכאן הוכחה שהבעל עוקר את הנדר למפרע!

דחייה: לא לעולם מיגז גיז: באמת הבעל רק חותך את הנדר מכאן ולהבא, והטעם שהוא אינו יכול להפר לה לפי שכיון שהוא אמר 'ואני' הרי זה כאילו שהוא קיים לאשתו ואינו יכול להפר לה לאחר שקיים, אמנם אם הוא ישאל אצל חכם על הקמתו הוא יוכל להפר לה.

ת"ש: משנה לקמן (כד.) - האשה שנדרה נזירות והפרישה חטאת עולה ושלמים לקרבנותיה, ואח"כ הפר לה בעלה, אם היא הפרישה את הבהמות של בעלה הרי הבהמות יוצאות ורועות בעדר, כלומר שהם חולין כיון שבעלה הפר לה ונמצא שלא היתה לה רשות להפרישם, אבל אם הבהמות היו שלה הרי שחלה קדושה על הבהמות והבהמה שהופרשה לחטאת תמות, לפי שהיא לא נזירה ואי אפשר להקריבה, וגם בתורת נדבה אי אפשר להקריבה לפי שאין חטאת באה בנדבה. ע"כ המשנה לקמן.

ואי סלקא דעתך: ואם הבעל עוקר את הנדר למפרע מדוע החטאת תמות, והרי התברר שהיא מעולם לא היתה נזירה ולא היתה חייבת חטאת ולא חלה הפרשתה כלל, אלא מכאן מוכח שהבעל רק חותך את הנדר מכאן ולהבא, ולכן חלה הקדושה על הבהמה לפי שכשהיא הפרישה אותה היא היתה נזירה!

דחייה: לעולם אימא לך בעל מיעקר עקר: באמת הבעל עוקר את הנדר למפרע, והטעם שהחטאת תמות לפי שכיון שהאשה לא צריכה כפרה משום שבעלה הפר לה והתברר שלא היתה נזירה, הרי החטאת נחשבת כ'חטאת שמתו בעליה' לאחר שהפרישו אותה, והדין הוא (= הלכה למשה מסיני) שחטאת שמתו בעליה תמות.

ת"ש: משנה במס' נדרים - האשה שנדרה נזירות ושתתה יין ונטמאה למתים לוקה ארבעים מלקות. ע"כ המשנה שם. אם מדובר שבעלה לא הפר לה, לא מובן מה המשנה באה לומר לנו והרי זהו דבר פשוט שהיא לוקה, אלא בהכרח מדובר שבעלה הפר לה לאחר ששתתה יין ונטמאה למתים, ואם הבעל עוקר את הנדר למפרע מדוע היא לוקה, והרי התברר שלא היתה נזירה, אלא מכאן הוכחה שהבעל רק חותך את הנדר מכאן ולהבא, והיא לוקה כיון שבשעה ששתתה יין ונטמאה למתים היא היתה עדיין נזירה!

דחייה: באמת הבעל עוקר את הנדר למפרע, ומדובר שם במשנה שבעלה לא הפר לה, ומה ששאלנו א"כ מה החידוש, התשובה היא - שהרישא נכתבה אגב הסיפא, שבסיפא שם נאמר שאם בעלה היפר לה והיא לא ידעה, ושתתה יין ונטמאה למתים, אינה לוקה, לכן נכתב ברישא שהיא לוקה. (והחידוש בסיפא הוא שלא כדברי רבי יהודה הסובר שהיא לוקה מכת מרדות מדרבנן לפי שלפי דעתה היא עברה על איסור תורה).